

1888 አጭር ሞገድ የአማራ ሬዲዎ፣ ታላቅ የምስራች (በደብሩ ነጋሽ 20/05/2023)

አማራ፣ ከአማርኛ በመራቁ የወረዳ ወርዳል። በ 1888 በእነ ታላቁ ምንጊክና ጣይቱ መሪነት፣ ወራሪ ጣልያንን ተፋልመው ኢትዮጵያውያንን ከባርነት ያስጣሉ አርበኞች ዝርድራ፣ ዛሬ በውስጥ ጠላት ቢወረሩም፣ አይበገራዎቹ ያንሰራራሉ። ለአድዋው ድል ፊታውራሪው አማራ መሆኑን የተረዱ ወራሪ አውሮጳውያንን፣ በጠላትነት የፈረጁት ያኔ ነበር። ጣልያን በ 1928 ኢትዮጵያን ዳግም ሲወርር፣ በዳር በገደል ሲፋለሙ ከነበሩ 25 ሺ አርበኞችም፣ ከ 100 ፣ 94 አማራው መሆኑ፣ ሳያወላዳ አረጋግጦለታል። ወደ ሚሊዎን ግድም፣ ኢትዮጵያውያንም በጣልያን እና በባንዳ ጥቃት ከረገፉ፣ 90 ከ 100 በላይ አማራች እንደነበሩም ተዘግቧል። ባለመታደል፣ ለኢትዮጵያውያን አለኝታና ባለውለታው አማራ፣ እጁ አመድ አፋሽ ነው። የውጭ ጠላቶቹ የነዙበትን ጥላቻ፣ የገዛ ልጆቹም ሳይመረምሩ ተጋቱት ። ይባስ በለው አንዳንዶችማ፣ በአማራ በሚቀኑ ወራሪ ጋሎችና የከሃዲ ባንዳ ትግራ፣ ሎሌነት አደሩ። ባለፉት ተከታታይ የጸረ-አማራ አገዛዞች ሁሉ፣ አማራው ለተዳጋጋሚ እልቂት ሲዳረግ፣ የመሸጦ አማራ ግብረ-አበርነት አልታገለም ። ባጭሩ ከጣልያን የ 1928 ወረራ እስከ ዛሬ ድረስ፣ የአማራ ደም በግፍ ያልፈሰሰው፣ በንጉሠ 33 የግዛት ዘመን ብቻ ነበር። ሳይደግስ እይጣላምና፣ 1888 የአማራ ሬዲዎ፣ በዚህ ቀውጢ ቀን መወለዱ፣ አማራናነትን በቅጡ ለማጎናጸፍም ነው።

በአለም ረዥሙን ዕድሜ የነበረው ዘውዳዊው ስራዐት ከተገረሰበ ወዲህ፣ በአማራው ስውርና ግልጽ ጦርነት አላሰለሰም። ምሁራንና ልሂቃኖቹ በአድሃሪነት ተፈርገው በግፍ ተረሽኩ፣ ሃብት ንብረቱ፣ እርስቱን በመቀማቱ፣ ከስልጣን በመገለሉ፣ ግፉ አላባራም። ዛሬም ከናካቱው 50 ሺ ዘመን በላይ ባገሩ ለመኖሩ የደም ሊቃውንት የመሰከሩለት አማራ፣ ትላንት በመጣ አረመኔ ጋላ፣ ‘መጤ’ ተብሎ፣ በዳር አገር እየተፈጸ ነው፣ በመሃል አገርም በቅርቡ ተወሯል። በአንድነታችን፣ በሰንደቅ አላማችን፣ ብርቅዬ ራደላችን፣ በአማርኛ ቋንቋ፣ ቅርሳ-ቅርስ፣ በምነት ተቋማት፣ የተዋህዶና ጥንታዊ ሱፊ እስልምና፣ በጴንጤው መንግስት በጠላትነት ተፈርገዋል። የነፍሱ-ጡር ማህጸን የሚቀረድ አረመኔ ጋላ፣ አዲስ አበባን ከጥንታዊ ኢትዮጵያውያንን እና ከቆረቆራት አማራ ለማጽዳት፣ ቤትና ቅርሳቸውን በማፍረስ ተጠምዷል። ስፍር ቁጥር የሌላቸውን ባለህሊና ኢትዮጵያውያንን፣ እነታዲዎስ ታንቱን፣ ከ 100 ሺ ያላነሱ አማራችን በእስር ያማቅቃል፣ ይገድላል። በግማሽ ቀን ካለቀው 1888 የአድዋ ጦርነት፣ የዛሬው ተግዳሮት፣ በተለይ ለአማራው እጅግ የከፋው፣ ያልጠረጠራቸው የውስጥና የውጭ ባላንጦቹ፣ ህልውናውን ለማጥፋት ማበራቸውን፣ በግዜ ባለመረዳቱ ነው። ከእግዜር ቀጥሎ ባቆማት አገሩ የተገፋው አማራ፣ ከነሙሉ ክብሩ ወደ ማማው ገስግሶ፣ የተደፈረ ማንንነቱ፣ የተቀማ እርስቱ፣ የሃብት የንብረቱ ባለቤት የሚሆነው፣ ሲቆርጥ ነው። ያ ይሆን ዘንድ፣ የ 1888 የአማራ ልሳን የሆነው ሬዲዎ ፣ ታላቅ ሚና ስለሚኖረው እስከ ያሰኛል። አማራው፣ “ለመታው መጋኛ” ፈውሱ፣ አማራ መሆን ብቻ መሆኑን ያስተምራልም።

ይህ ሁሉ መለት ያለኃጢአቱ ሲወርድበት፣ ነቅተው አሻፈረኝ ያሉ አርበኞች፣ እንደ ቀድሞው ደጃዝማች ጸሃዩ እንቆስላሴንም ሆነ እነ ሊቀጠብበት አስራት ወለደየሰን፣ አማራው ያልተከተለው፣ የጠላቶቹን ምንነት በቅጡ ባለመገንዘቡ ነበር። ወያኔና አጋሩ የጋላው መንግስት ስልጣን እንደያዙ፣ በዳር አገር አማራን የዘር ፍጅት አዋጅ አወጁ። አብዛኛው አማራ በዳተኝነት፣ የተሰነዘረበትን ሰቆቃ ሲታዘብ፣ ከፊሉ ከጠላት አበረ ። ገሚሱም በተለይ ገጠሬው የሸዋ፣ ወሎ፣ ጎጃም በግምድር/ ጎንደር አማራ፣ ዳር አገር ባሉ ወገኖቹን የዘር ፍጅት ይኪያላድ አንድነብር ያላወቀው፣ በምንደኛ አማራ መሪዎች፣ ዜናው ያታፈን ስለነበር ነው። አማራ እንዳይነሳ!! ሌላው ምክንያትም ፣ የዋሁ አማራ የውስጥ ባላንጦቹን እንደ ወገንና ኢትዮጵያውያዊ ይቆጥር ስለነበር ነው። በልዕልናው የሚቀኑ የባንዳና ያረመኔ ወራሪ ዝርድራ፣ እንዲያውም ‘አንተ-ትብስ’ እያለ አስታመማቸው እንጂ፣ ጠላት የሚሆኑበት አልመሰለውም። ባዕዳን በፈጠሩት የሃሰት ትርክት ፣ በአማራ-ጠልነት ተኮትኩተው፣ ለበርካታ ዘመን ሲያሰሩበት የኖሩ የባንዳ ትግራ ዝርያ (ወያኔ) እና ወራሪው ጋላ እነግ፣ ድፍን አማራን አጥፍተው፣ ኢትዮጵያን ለመቀራመት፣ ሙሉ ወረራ ላይ ናቸው።

ስለዚህ፣ ላልሞት ባይ ተጋዳዩ እማራ ልሳን የሆነው **1888** ያማራ ሬዲዎ ሰሞኑን መቋቋም፣ ላማራና ኢትዮጵያም ታላቅ ብስራት ነው። ታጋሹ እማራ፣ ወራሪ ጋላንና መሰሪ ትግሬን በቅጡ የተረዳ ዕለት ምድር ቁና ትሆንባቸዋለች። ለዚያ ትልም፣ የ**1888** ሬድዎ ፣ ሚናው ዋዛ አይደለም።

እንግዲህ ለአያሌ ሺህ ዘመናት፣ በሀገራችን፣ በክርስቲና እንዲሁም በእስልምና እምነት አስተምህሮ፣ ፈሪሃ እግዚአብሔር ያደረገው የኢትዮጵያ ህዝብ፣ ዛሬ በሰው-አራጆች እጅ ወድቋል። አዎ፣ **28** ነገድ ያጠፋ ውራሪ ጋላ፣ እማራን ገድሎ፣ ደሙን መጠጣት፣ ‘እንደ እማራ ያጀግናል’ የሚል አረመኔ፣ የታላቋን አገር በትረ መንግስት ጨብጧል ። **1888** ያማራ ሬዲዎ፣ የጀግና እና አገር-ሰሪው እማራ ገድሎ፣ ታሪኩ፣ ልዕልናው፣ ባህሉ ፣ ወጉ፣ ወዘተ የሚወሰንበት፣ የምናምንቴ ባላንጦቹ ገመና የሚሰጣበት አይነተኛ መሳርያ ነው። “ከሺ ወርቀረ፣ እንድ መለት አውራ” ይበጃልና። ጠላትን የተረዳ እማራ ይጎኛል፣ የተደፈረ ማንነቱን ፣ የተቀማ እርስቱን፣ የሚያስመልሰው የነብር አራስ ሲሆን ነው። ያኔ ነው ከቀሩ ወገኖቹ ጋር እናት ኢትዮጵያን ከወራሪ ተገላግሎ፣ ሉዐልዊነቷንና የጥቁር ዘር አለኝታነቷን የሚያቀዳጃት።

የጽሁፊው **52** ያልጠረጠሩና ያልታጠቁ ዘመዶች፣ በ **1983** ባማርነታቸው፣ ወራሪ ጋሎች በሃረርጌ ጨፍጭፊዎቻቸዋል።